

Na programe bolo hospodárenie

(16.07.2013; Obecné noviny; č. 29-30, s. 8-9; -)

INFORMÁCIA O VÝSLEDKOVÝCH KONSOLIDÁCIE MIEST A OBCI V ROKU 2013, NÁVRHY NA ZMENY V ZÁKONE O ROZPOČTOVÝCH PRAVIDLÁCH ÚZEMNEJ SAMOSPRÁVY A STAVE PRÍPRAVY ROZPOČTU VEREJNEJ SPRÁVY NA ROK 2014

Rada **ZMOS** na poslednom zasadnutí 1. a 2. júla vo Vysokých Tatrách prerokovala aj dôležité materiály týkajúce sa hospodárenia miest a obcí vo vzťahu ku konsolidácii verejných financií. Materiál Rade **ZMOS** predkladal **Vladimír Bajan**, podpredseda **ZMOS**, vypracoval ho Jaroslav Mrva, riaditeľ ekonomickej sekcie Kancelárie **ZMOS**.

I. Informácia o výsledkoch odborných stretnutí k problematike konsolidácie a monitoringu memoranda o spolupráci

V zmysle záverov z rokovania 24. snemu **ZMOS** a výsledkov rokovaní predstaviteľov **ZMOS** a MF SR bola Kancelária **ZMOS** poverená zorganizovať odborné stretnutia k problematike konsolidácie verejných financií a monitoringu memoranda o spolupráci. Odborné stretnutia sa mali uskutočniť v termíne do 15. júna 2013.

Podľa memoranda o spolupráci sa obce nad 2000 obyvateľov zaviazali schváliť a realizovať svoje rozpočty na rok 2013 s úsporou kvantifikovanou v rozsahu cca 5 % osobných výdavkov a 10 % výdavkov na tovary a služby oproti ich schváleným rozpočtom na rok 2012 a obce s počtom obyvateľov do 2000 s týmito výdavkami maximálne na úrovni ich schválených rozpočtov na rok 2012. Podľa rozpočtu verejnej správy (RVS) by dosiahnutý prebytok hospodárenia za všetky obce mal dosiahnuť sumu

Ako spoločný záväzok bola v memorande o spolupráci pri uplatňovaní rozpočtovej politiky orientovanej na zabezpečenie finančnej stability verejného sektora na rok 2013 definovaná úloha, uskutočniť pravidelný štvrtročný monitoring o plnení záväzkov vyplývajúcich z memoranda o spolupráci pre zmluvné strany.

Na základe finančných výkazov k 31. 3. 2013 predložených obcami a spracovaných Datacentrom, MF SR z hľadiska plnenia memoranda vyhodnotilo celkovo (s MČ Bratislavy a Košíc) rozpočty 2812 obcí, z toho 2395 obcí do 2000 obyv. a 417 obcí nad 2000 obyv. Hodnotil sa stav vykázaného upraveného rozpočtu k 31. 3. 2013. Finančné výkazy nepredložilo 16 obcí a 104 obcí (z nich 3 nepredložili výkazy) je naďalej v rozpočtovom provizóriu, MF SR ich preto hodnotí ako nekonsolidujúce.

Z predložených údajov MF SR konštatovalo, že spolu 2812 obcí a miest rozpočtuje schodok hospodárenia v sume asi 10, 8 mil. € (obce nad 2000 obyvateľov schodok asi 3, 7 mil. €, obce do 2000 obyvateľov schodok 7, 1 mil.), čo je v porovnaní s RVS v sume 136, 2 mil. € zhoršenie o 147,0 mil. €.

Ako najrizikovejšie z pohľadu plnenia memoranda boli vybrané mestá a obce nad 2000 obyvateľov v kategóriách K3 a NK, t. j. tie, ktoré sú vykazované ako nekonsolidujúce. Pre týchto 20 + 289 = 309 miest a obcí Kancelária **ZMOS** zorganizovala odborné stretnutia zamerané na problematiku konsolidácie verejných financií a monitoringu memoranda o spolupráci pri uplatňovaní rozpočtovej politiky na rok 2013 v podmienkach miest a obcí. Na odborné stretnutia boli pozvané **primátorky, primátori**, starostky a starostovia uvedených miest a obcí spolu s odborným ekonomickým zamestnancom. Na odborných stretnutiach sa v prípade záujmu mohli zúčastniť aj zástupcovia z iných miest a obcí.

Program odborných stretnutí bol nasledovný:

- Konsolidácia verejných financií,
- Memorandum o spolupráci pri uplatňovaní rozpočtovej politiky na rok 2013 podpísané medzi vládou SR a **ZMOS** a jeho uplatňovanie v mestách a obciach,
- Výsledky monitoringu memoranda o spolupráci k 31. 3. 2013
- Ďalší postup pri uplatňovaní memoranda o spolupráci v rozpočtovej politike miest a obcí v roku 2013
- Diskusia.

Spolu s pozvánkou bola mestám a obciam zaslaná informácia MF SR o hodnotení plnenia memoranda k 31. 3. 2013 a kvantifikácia výsledkov plnenia memoranda podľa jednotlivých miest a obcí, ktoré boli identifikované ako nekonsolidujúce. Po ukončení série odborných stretnutí bude dotknutým mestám a obciam zaslaná doplňujúca kvantifikácia plnenia memoranda s definovanou

sumou konsolidácie a prezentácie uvedené na odborných stretnutiach.

Po odbornej stránke pracovné stretnutia garantovali Jozef Mikš, vedúci oddelenia rozpočtovej regulácie a analýz financovania územných samospráv Ministerstva financií SR a Jaroslav Mrva, riaditeľ ekonomickej sekcie Kancelárie **ZMOS**.

Odborné stretnutia sa uskutočnili nasledovne:

5. júna 2013 v Nitre, pre mestá a obce z VÚC Nitra a Trnava, 7. júna 2013 v Detve, pre mestá a obce z VÚC Banská Bystrica,

11. júna 2013 v Žiline, pre mestá a obce z VÚC Žilina a Trenčín,

12. júna 2013 v Humennom, pre mestá a obce z VÚC Prešov a Košice,

14. júna 2013 v Bratislave, pre mestá a obce z VÚC Bratislava a Trnava.

V diskusii k prezentovanej problematike na všetkých odborných stretnutiach zazneli popri otázkach k metodike samotného monitoringu aj kritické poznámky k nastaveniu miery konsolidácie pre mestá

a obce v podpísanom memorande (napr. v oblasti preneseného výkonu štátnej správy, ale aj k pomeru konsolidácie pre mestá a obce a iné subjekty verejnej správy) ako aj námety na ďalšie legislatívne zmeny, ako napr. možnosť použitia rezervného fondu aj na jednorázové splatenie úverov, opätovné rozviazanie rúk obciam pri určovaní miestnych daní, zavedenie povinnosti refundácie realizovaných projektov z fondov EÚ v termínoch určených v obchodnom zákonníku atď.

Na záver každého odborného stretnutia boli mestá a obce vyzvané zodpovedne posúdiť možnosti konsolidácie v ich podmienkach a podľa možností uskutočniť do 30. 6. 2013 zmeny v ich schválených rozpočtoch na rok 2013 tak, aby sa čo najviac priblížili ku kvantifikovanej sume konsolidácie.

Z pozvaných 309 miest a obcí sa na odborných stretnutiach zúčastnili zástupcovia z 95 miest a obcí, čo predstavuje 30, 7-per-centnú účasť. Okrem vybraných rizikových miest a obcí sa na odborných stretnutiach zúčastnili zástupcovia ďalších 46 miest a obcí.

Zoznam obcí s počtom nad 2000 obyvateľov, ktoré identifikovalo MF SR na základe predložených finančných výkazov k 31. 3. 2013 ako nekonsolidujúce, je uvedený v Prílohe č. 1. (Dostali ju aj v digitálnej forme všetci členovia Rady **ZMOS**, teda i predsedovia regionálnych združení, od ktorých si ju možno vypýtať - pozn. red.)

II. Návrh východísk rozpočtov obcí na roky 2014 - 2016

V zmysle zákona o rozpočtových pravidlách prerokovalo MF SR so **ZMOS** východiská rozpočtov obcí na roky 2014 - 2016. Pre obce sú plánované nasledovné parametre ich rozpočtov (Zdroj: MF SR):

V návrhu východísk na rok 2014 sa predpokladá prebytok rozpočtového hospodárenia obcí vo výške 60 334-tis. eur, čo je oproti schválenému rozpočtu na rok 2013 nižšie o 75 841-tis. Eur.

Zníženie prebytku v roku 2014 je ovplyvnené nižšími rozpočtovanými kapitálovými grantmi a transfermi o 202 978 tis. eur, pričom sa predpokladá, že realizácia kapitálových výdavkov bude vo zvýšenej miere krytá príjmovými finančnými operáciami (prijaté úvery a presuny prostriedkov z peňažných fondov a z predchádzajúcich rokov).

Zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy ukladá príslušným ministerstvám prerokovať s republikovými **združeniami miest a obcí** návrh rozpočtu na zabezpečovanie preneseného výkonu štátnej správy. Z uskutočnených rokovaní vyplýva nasledovný návrh dotácií obciam na zabezpečovanie preneseného výkonu štátnej správy v rokoch 2014 - 2016.

Návrh dotácií obciam

Pri rokovaníach o financovaní preneseného výkonu štátnej správy bola MV SR poskytnutá informácia o nevyčerpaných dotáciách na financovanie preneseného výkonu štátnej správy za rok 2012. V roku 2012 nevyčerpali dotácie nasledovné obce:

Na úseku hlásenia pobytu občanov a registra obyvateľov SR to boli obce: Vlkaš (nevyčerpaných asi 34 eur), Lentvora (10) a Prešov (800).

Na úseku matričnej činnosti to boli obce: MČ Bratislava-**Ružinov** (asi 3882 eur), MČ Bratislava-**Nové Mesto** (386), Trnava (1065), Ilava (534), Liptovský Mikuláš (28), Ábelova (400), Prešov (3776), MČ Košice-Západ (315).

Nevyčerpané dotácie spolu predstavujú približne 11 240 eur.

III. Návrh možných kompromisných úprav v rámci rozporového konania k novele zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy medzi MF SR a **ZMOS**.

1.) k bodu 10: používať prostriedky rezervného fondu aj na úhradu bežných výdavkov

Pripomienka **ZMOS**:

Žiada doplniť nový bod k § 10

V doterajšom znení zákona 583/2004 Z. z. žiadajú v § 10 odsek 8 na konci odseku vložiť novú vetu v znení: "Rezervný fond sa môže použiť aj na úhradu záväzkov bežného rozpočtu" - zásadná pripomienka.

Odôvodnenie:

Dlhodobý prepad výnosu DPFO a každoročné znižovanie pôvodnej prognózy výnosu tejto dane dostávajú obce do situácie, že napriek dostatku vlastných finančných zdrojov nedokážu plnohodnotne zabezpečovať výkon svojich kompetencií, čo je aj jeden z dôvodov kompetencií. Navrhovaná úprava bude viesť obce k vyššej motivácii využívania vlastných zdrojov aj znižovania výdavkov.

Návrh MF SR:

Nové znenie odseku 9 (platné znenie je odsek 8) v § 10:

(9) Ak v priebehu rozpočtového roka vznikne potreba úhrady bežných výdavkov na odstránenie havarijného stavu majetku obce alebo majetku vyššieho územného celku alebo na likvidáciu škôd spôsobených živelnými pohromami alebo inou mimoriadnou okolnosťou, ktoré nie sú rozpočtované a kryté príjmami bežného rozpočtu, môže obec alebo vyšší územný celok na základe rozhodnutia svojho zastupiteľstva použiť prostriedky, rezervného fondu. Prostriedky rezervného fondu môže obec alebo vyšší územný celok na základe rozhodnutia svojho zastupiteľstva použiť aj na úhradu záväzkov bežného rozpočtu, ktoré vznikli v predchádzajúcich rozpočtových rokoch, maximálne v sume prebytku bežného rozpočtu vykázaného za predchádzajúci rozpočtový rok.

2.) k bodu 12: nezakazovať poskytovanie dotácií v čase rozpočtového provizória

Návrh novely zákona:

V § 11 ods. 1 prvej vete sa za slovo "podľa" vkladá slovo "schváleného" a na konci sa pripája táto veta: "Počas rozpočtového provizória(RP) obec a vyšší územný celok nemôžu poskytovať dotácie podľa § 7 ods. 4 a § 8 ods. 5; to neplatí, ak poskytovanie dotácií obcou a vyšším územným celkom ustanovuje osobitný predpis. 17c)".

Poznámka pod čiarou k odkazu 17c znie:

"17c) Napríklad zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Pripomienka **ZMOS** k návrhu:

Žiada bod 12 vypustiť z návrhu novely a tým ponechať systémové poskytovanie dotácií v čase rozpočtového provizória, z dôvodu príkreho rozporu s pôsobnosťou a významom samosprávy.

Návrh MF SR:

Návrh zakázať poskytovanie dotácií počas RP bol už v r. 2008 súčasťou kompromisného návrhu po rozporovom konaní v rámci medzirezortného pripomienkového konania (MPK).

Navrhujeme ponechať návrh novely z MPK doplnený o ďalšie opodstatnené oblasti, kde by sa mohli aj počas rozpočtového provizória poskytovať dotácie - podľa návrhu **ZMOS**.

Návrh **ZMOS** na doplnenie:

Ako výnimky doplniť: poskytovanie dotácií na zabezpečovanie sociálnych služieb v zmysle zákona o sociálnych službách a dotácií na verejnú hromadnú dopravu.

Odôvodnenie:

V oblasti sociálnych služieb sú to napr. dotácie organizáciám, ktoré za obce zabezpečujú opatrovateľskú službu, služby pre bezdomovcov v zimnom období t. j. na začiatku rozpočtového roka, keď môže byť rizikom neschválenie rozpočtu obce a túto sociálnu službu je potrebné zabezpečiť a pod.

Na úseku verejnej hromadnej dopravy len výnimočne zabezpečujú obce túto službu vo vlastnej réžii. V rozhodujúcej miere sa táto úloha rieši formou dotácií na služby vo verejnom záujme. Obce v okolí niektorých miest dotujú využívanie MHD pre svojich obyvateľov, iné obce a mestá poskytujú dotácie na financovanie prímestskej dopravy resp. medzimestskej dopravy na svojom území.

3.) k bodu 17: neobmedzovať vykonávanie rozpočtových opatrení v časti finančných operácií do 30. 6.

Návrh novely zákona:

V § 14 sa za odsek 2 vkladá nový odsek 3, ktorý znie:

"(3) Obec a vyšší územný celok môžu vykonať rozpočtové opatrenia uvedené v odseku 2 písm. d) do 30. júna príslušného rozpočtového roka. Obec a vyšší územný celok môžu po tomto termíne vykonávať v priebehu rozpočtového roka len také zmeny rozpočtu, ktorými sa nezvýši schodok rozpočtu obce alebo rozpočtu vyššieho územného celku, s výnimkou zmien rozpočtu z dôvodu potreby úhrady výdavkov na odstránenie havarijného stavu majetku obce alebo majetku vyššieho

územného celku, výdavkov na likvidáciu škôd spôsobených živelnými pohromami alebo inou mimoriadnou okolnosťou alebo výdavkov na financovanie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie vrátane operačných programov spadajúcich do cieľa Európska územná spolupráca a programov financovaných na základe medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi. "

Doterajší odsek 3 sa označuje ako odsek 4.

Pripomienka **ZMOS**:

Žiada vypustiť tento bod z aktuálnej novely zákona.

Odôvodnenie:

ZMOS nesúhlasí s obmedzením rozpočtových opatrení v oblasti povoleného prekročenia a viazania finančných operácií. Použitie rezervného fondu je legitímnou možnosťou samosprávy nakladania s verejnými prostriedkami, preto obmedzenie jeho použitia iba do 30. júna nemá opodstatnenie a tento termín je pre obce príliš obmedzujúci.

Návrh MF SR:

Ponechať návrh novely z MPK rozšírený o ďalšie opodstatnené výnimky na základe návrhu **ZMOS** + doplniť nový odsek 4 v znení:

(4) Ustanovenie § 14 ods. 3 sa neuplatní v rozpočtovom roku, v ktorom je rozpočet verejnej správy zostavený ako vyrovnaný alebo prebytkový. XY)

XY) § 30b zákona č. 523/2004 Z. z. v znení zákona č.... /2013 Z. z.

Návrh **ZMOS** na doplnenie:

Doplniť slová: "alebo výdavkov na financovanie projektov zo zdrojov ŠFRB, Environmentálneho fondu a rozvojových projektov financovaných zo zdrojov ŠR"

Odôvodnenie:

Je bežná prax rozhodovať a schvaľovať projekty s dopadom na rozpočty obcí v uvedených inštitúciách alebo na príslušných ministerstvách aj v priebehu II. polroka rozpočtového roka. Táto požiadavka by nebola opodstatnená v tom prípade, ak by rozpočtové pravidlá verejnej správy prikazovali ŠFRB, Environmentálnemu fondu a príslušným ministerstvám rozhodnúť o použití finančných prostriedkov určených na projekty pre obce najneskôr v termíne do 30. 6. rozpočtového roka.